

CAP27

Leader-työpaja II

Millainen on hyvä Leader-ryhmä?

Helsinki 18.1.2019

Laura Jänis, maa- ja metsätalousministeriö

#uusiCAP #maaseutufi #leadersuomi #kehitetäänpaikallisesti

I Leader-ryhmän tehtävät

II Hyvä Leader-ryhmä

III Miten tähän päästään

**IV Leader-ryhmän
kriteerit**

Työpajan tavoite

Keskustella, ideoida ja lisätä yhteistä ymmärrystä Leader-ryhmän toiminnasta ja siitä, millainen on hyvä Leader-ryhmä.

Auttaa maa- ja metsätalousministeriötä valmistelussa ja sen ohjeistuksessa.

Tuottaa ideoita Leader-ryhmille ja alueille.

Työpajan osallistujia yhteensä 31

- Leader-ryhmien työntekijät 11
- Leader-asiamies 1
- ELY-keskukset 4
- Kunnat 1
- MTK 1
- Ruokavirasto 3 (fasilitaattorit 2)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 1
- Maakunnalliset kylät 1
- Ammattikorkeakoulut 1

Lisäksi

- MMM 6 (fasilitaattorit 5)
- MDI (arvioitsijana havainnoijan roolissa) 1

Kutsuttuina oli enemmän henkilöitä, mutta kaikille aika ei sopinut. Näiden tahojen lisäksi kutsuttuna olivat työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön ja maakuntaliittojen edustajat.

Yhteenveto johtopäätöksistä 1/2

- Leader-ryhmän tärkeimpiä tehtäviä ovat strategiatyö, paikallisten toimijoiden aktivointi ja tukeminen, innovaattorina toimiminen, kansainvälisyys sekä uudet tehtävät, joilla ryhmä ottaa laajempaa vastuuta paikallisesta kehittämisestä
- Tehtäväksi määriteltiin myös itse ”Leader-metodi”. Tehtävistä saatava lisäarvo tulee Leader-periaatteista.
- Jotta tehtävät tulevat hyvin hoidetuksi, tulee Leader-ryhmän noudattaa Leader-periaatteita
 - olla paikallinen ja alueen näköinen
 - olla läsnä oleva, jalkautuva, näkyvä, aktiivinen, avoin ja läpinäkyvä
 - tuntea laajat kokonaisuudet, olla verkostoitunut
 - olla kiinnostunut, innostunut, utelias, rohkea, tulevaisuuteen katsova, ennakkoluuloton, uudistuva ja jatkuvasti oppiva organisaationa
 - käytössä riittävän joustavat rahoitustyökalut ja riittävät resurssit: osaaminen, henkilöstö, raha

Yhteenveto johtopäätöksistä 2/2

- Jotta tähän päästään - erityisesti lisätyötä ja pohdintaa vaativat seuraavat asiat:
 - EU-tasolta: raha ja mahdollistaminen; meppien yhteys paikallistasolle
 - Kansalliselta tasolta: eri hallinnonalojen ja ministeriöiden ymmärrys ja myötämielisyys CLLD:n mahdollisuuksista; selkeät säännöt
 - Alueitasolta: Työnjako ja yhteiset pelisäännöt; yhteinen tahtotila ja näkemys
 - Leader-ryhmän hallitukselta: Oman roolin ymmärtäminen; kehittämishakuisuus
 - Leader-ryhmän työntekijöiltä: Osaamisen ylläpito ja kehittäminen; uudistumiskyky
- Leader-ryhmien olemassa olevat kriteerit ovat pääasiassa toimivat
 - Alueilla tarvitaan rehellistä avointa analyysia: onko alue toimiva?
 - Strategia voi olla koko aluetta koskeva (ml. kaupunkien keskustat), mutta maaseuturahaston rahoitus maaseudulle
 - Toiminnan laajapohjaisuuden kriteeriksi jäsenmäärän sijaan esim. asiakasrekisteri?
 - Hallituksen kolmikantaan ja vaihtuvuuteen pieniä täsmennyksiä
 - Kuntaraha jatkossakin tärkeä ja könttäperiaatteella

I: Leader-ryhmän tehtävät

- Työpajassa pohdittiin, mitkä ovat Leader-ryhmien tehtäviä ja miksi – mitä lisäarvoa kehittämistyöhön saadaan siitä, että nämä ovat nimenomaan Leaderin tehtäviä? Tehtävistä muodostettiin 6 kokonaisuutta:

Leader metodi

Strategian
laadinta,
toteuttaminen,
seuranta, arviointi

Aktivointi ja
sparraus

Innovaattori

Kansainvälisyys

Uudet tehtävät

I: Leader-ryhmän tehtävät ja miksi?

Tehtävä
→

”Leader-metodi”	Strategian laadinta, toteuttaminen, seuranta, arviointi	Aktivointi ja sparraus
<ul style="list-style-type: none">• Välittäjä ja alueen äänitorvi osana laajempaa kokonaisuutta• ”Yhdistysten yhdistys” ja yhteisöjen managerointi• Toimiminen kumppanuuspöytänä	<ul style="list-style-type: none">• Paikallistuntemus• Sitoutumattomuus• Kumppanuus julkisen sektorin ja asukkaiden kanssa• Laaja yhteistyö• Ei viranomainen, matala kynnyks lähestyä	<ul style="list-style-type: none">• Leader on jalkautunut ja ruohonjuuritasolla läsnä → paikallisten toimijoiden hyväksyntä ja luottamus
<p>Perustelut – miksi juuri Leaderin tehtävä? →</p> <ul style="list-style-type: none">• Verkostot ja kontaktit lähellä ja kaukana• Vahva hallinnollinen osaaminen• Puhuu ymmärrettävää kieltä positiivisessa hengessä• Tasapuolisuus, kolmikanta, kumppanuus helppo saavutettavuus, paikallistuntemus		<ul style="list-style-type: none">• Avoin ja tasapuolinen toimija, johon matala kynnyks• Mukana paikallisissa, alueellisissa, kansallisissa ja kv-verkostoissa

I: Leader-ryhmän tehtävät ja miksi?

Innovaattori	Kansainvälisyys	Uudet tehtävät – laajempi vastuu paikallisesta kehittämisestä, esim. yritysneuvonta, syrjäytymisen ehkäisy
<ul style="list-style-type: none">• Enemmän mahdollisuuksia uusien asioiden kokeiluun• Rajojen rikkominen – henkisesti ja fyysisesti• Kansainvälisyys	<ul style="list-style-type: none">• Kansainvälisyys on yksi Leader-periaatteista.• Leader-ryhmät ovat verkostoituneet kansainvälisesti• Leader-ryhmillä on käytössä monipuoliset välineet ja verkostot tukea paikallisten asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kansainvälistymistä	<ul style="list-style-type: none">• Leaderillä voi olla käytössä laajemmat työkalut: EAKR, ESR, STEA...• Leader-ryhmillä jo tarvittava verkosto olemassa• Paikallisiin oloihin sopeutetut ratkaisut → tehokkaampia ja pysyvämpiä (esim. työllisyyden tukeminen)

II: Millainen on hyvä Leader-ryhmä?

- Jotta edellä määritellyt Leader-ryhmän tehtävät tulisivat hyvin hoidetuiksi, millainen Leader-ryhmän pitäisi olla? Mitä sen tulisi toiminnassaan huomioida?
- Jokainen sai kirjata ideoita galleriakävelyllä ja lopuksi äänestettiin parhaimmat ideat piirtämällä niille parin kanssa sydän.

II: Millainen Leader-ryhmän pitäisi olla, jotta tehtävä tulisi hyvin hoidetuksi?

”Leader-metodi”	Strategian laadinta, toteuttaminen, seuranta, arviointi	Aktivointi ja sparraus
<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Tuntea laajat kokonaisuudet ja ymmärtää olevansa osa isompaa verkostoa (yhteiset tavoitteet / tehtävät eri puolilla Suomea)• Avoin ja läpinäkyvä toimintakulttuuri• Kolmikantainen hallitus keskiössä <p>Mahdollistajat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Riittävät resurssit	<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Rohkea tulevaisuuteen katsominen• Alueen näköinen• Riittävä osaaminen• Huomioi ympäristön ja muutokset• Selkeä	<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Paikallinen – tunnistaa alueen toimijoiden vahvuudet• Läsnäoleva – hyvä kuuntelija• Fiksusti erilaisia välineitä hyödyntävä• Aktiivinen• Jalkautuva• Näkyvä – esille tuominen – viestintä <p>Mahdollistajat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Resursoitu

II: Millainen Leader-ryhmän pitäisi olla, jotta tehtävä tulisi hyvin hoidetuksi?

Innovaattori	Kansainvälisyys	Uudet tehtävät – laajempi vastuu paikallisesta kehittämisestä
<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ennakkoluuloton• Rohkea• Kokeilunhaluinen• Uudistuva - hallituksessa vaihtuvuutta → uusia ajatuksia• Mukana eri verkostoissa <p>Mahdollistajat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Käytössä joustavat rahoitustyökalut ja vain pieni byrokratia	<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kiinnostunut, innostunut ja utelias• Ennakkoluuloton, kokeilunhaluinen• Motivoitunut• Verkostoitunut• Monikielinen ulospäin (esim. kotisivut) <p>Mahdollistajat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Riittävät henkilöresurssit• Kielitaito	<p>Asenne ja toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jatkuvasti oppiva organisaationa• Alueen tarpeisiin ennakoivasti tarttuva• Roolitus muiden toimijoiden kanssa• Nuorten aktivaattori <p>Mahdollistajat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Toimivat rahoitusvälineet, ”kokeilurahat”• Resursseja

Esim:

Innovaattori

Jotta tehtävä tulisi hyvin hoidetuksi,

Millainen Leader-ryhmän pitäisi olla?

Mitä sen tulisi toiminnassaan huomioida?

MILLAINEN RYHMÄN PITÄISI OLLA/
MITÄ HUOMIOIDA?

Kansainvälinen
→ ideoitte alueelle

INNOVAATIOT

Haalittuudessa
vaihtuvuutta
→ uusia
näkökulmia, rohkeutta

ROHKEUS
VOITAVIA

Rahoitustyökalut
joustavia ja vain
pieni byrokratia

♡ ♡ ♡ ♡ ♡

Joustava

MUUNNUTUMIS-
KYKYINEN

VERKOTTAVA

Kokeiluhaluinen

Tuntea eri rahoitus-
välineet ♡

ITSE
EDELLÄ-
KÄVIJÄ ♡

Aikaa innovointiin ♡
ja työkaluja innostamiseen

ennakkokuluton ♡ ♡

Mukana eri
verkostissa ♡ ♡

ROOLITUS!

OMAT TYÖKALUT

OJAAMISTA JA TIETOA VÄLITTÄVÄ

III: Miten tähän päästään? Mitä edellyttää eri tahoilta - kärkeen nostettu asiat, jotka vaativat lisätyötä ja pohdintaa

Leader-ryhmän työntekijöiltä	Leader-ryhmän hallitukselta	Aluetason toimijoilta	Kansallisen tason toimijoilta	EU-tason toimijoilta
<ul style="list-style-type: none"> • Laaja ja monialainen osaaminen, sen ylläpito ja kehittäminen • Uudistumiskyky • Avoimuus ja asenne • Yhteistyökyky • Asiakaslähtöinen toimintatapa • Itseohjautuva • Tuloksia 	<ul style="list-style-type: none"> • Oman roolin ymmärtäminen • Kehittämishakueiden, uudistusmiskykyiden • Ison kuvan näkeminen • Tuki henkilöstölle • Perehtyneisyys, sitoutuminen, vastuunotto • Välittäjärooli, viestiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Työnjako ja yhteiset pelisäännöt; työnjaon suunnittelu ja toteutus • Yhteinen tahtotila ja näkemys alueen kehittämisestä; näkemys samassa veneessä olemisesta • Tiedon kulku ja osallistaminen • Uudistumiskyky • Kuntarahoitus • Leaderin tuntemus 	<ul style="list-style-type: none"> • TEM, STM, YM, OKM myötämielisyys toimintaryhmätyöhön; ymmärrystä mahdollisuuksista eri hallinnonaloille • Selkeät säännöt • Ruokavirasto: alusta saakka ohjeistus ja linjaukset • Luottamus paikallisiin toimijoihin • Toimivat työkalut • Iso kuva ja ymmärrys eri alueista 	<ul style="list-style-type: none"> • Rahaa ja mahdollistamista • Meppien yhteys paikalliselle tasolle • Ei viivettä ohjelmakausien välillä • Uudistumista säädöksissä • Väljät ohjeet jäsenvaltioille • Turha byrokratia alas • Luotetaan paikallisiin toimijoihin • DG yhteistyö

IV

Leader-ryhmän kriteerit

Reunaehdot

- Hakuohjeeseen tulee Leader-ryhmän kriteerit, jotka perustuvat osin EU-säädöksiin ja määritellään osin kansallisesti, esim.:
 1. toiminta-alue määriteltävä selkeästi ja sitovasti; käytävä ilmi asukasmäärä ja perustelut, että on sopiva alue paikalliselle toiminnalle ja osallisuudelle ja alueella on riittävät resurssit Leader-ryhmänä toimimiselle
 2. toiminnan kohdistuttava maaseutualueille; ks. maaseutualueiden määrittely / huom. miten tämä suhtautuu mahdollisiin monirahastosiin strategioihin?
 3. avoimuus: toiminnan oltava avointa kaikille, ketään ei saa rajata pois
 4. laajapohjaisuus: ryhmän jäsenmäärän on oltava riittävän suuri ja laajapohjainen
 5. hallituksen kolmikantainen kokoonpano ja jäsenten säännöllinen vaihtuvuus (max 6v)
 6. ryhmällä oltava riittävä taloudellinen osaaminen ja kyky hoitaa hallinnollisia tehtäviä
 7. kuntien osallistuttava toiminnan rahoitukseen könttäperiaatteella, 20 % ryhmän julkisesta rahoituksesta

IV: Leader-ryhmän kriteerit

- Pöydissä pohdittiin kuluvalle kaudelle asetettuja Leader-ryhmän kriteereitä: Onko kriteeri toimiva, pitäisikö täsmentää, tarvitaanko uusia?

Alueen
määrittely ja
sopivuus

Kohdistuminen
maaseutualueille

Avoimuus ja
laajapohjaisuus

Hallituksen
kolmikanta ja
vaihtuvuus

Taloudellinen ja
hallinnollinen
osaaminen

Kuntaraha

IV: Leader-ryhmien kriteerit

1. Alueen määrittely	2. Kohdistuminen maaseutualueille	3. Avoimuus ja laajapohjaisuus
<ul style="list-style-type: none">• Pohjana alueen asukasmäärä, yritysten määrä, maantieteellinen koko• Luonteva alue• Yhden maakunnan sisällä? – alueen päätettävissä• Avoin rehellinen analyysi alueella: onko alue toimiva?• Tarvitaan keskusteluja ryhmien kesken• Otettava huomioon resurssien jaossa: väkimäärä ml. kausiasukkaat, maantieteellinen alue	<ul style="list-style-type: none">• Strategia voi olla koko aluetta koskeva, maaseuturahaston rahoitus maaseudulle• Eri aluetyyppien tarpeet? Miten (vähenevä) rahoitus kohdistetaan eri aluetyypeille?• Missä määrin ryhmä saa priorisoida?• Asukasmääräraajat – kansallisesti vai alueella?	<ul style="list-style-type: none">• Avoimuus: itsestään selvä, selkeä ja tärkeä kriteeri• ”Ryhmän jäsenmäärän oltava riittävän suuri ja laajapohjainen” – hankala määritellä, ei kuvaa toiminnan aktiivisuutta, teennäinen mittari• Jokin toinen tapa – asiakasrekisteri?• Nuorten huomioiminen?

IV: Leader-ryhmän kriteerit

4. Hallituksen kolmikanta ja säännöllinen vaihtuvuus	5. Taloudellinen ja hallinnollinen osaaminen	6. Kuntaraha
<ul style="list-style-type: none">• Yleisesti ottaen kolmikanta toimii• Yksittäisiä asukkaita monilla vaikea saada• Miten huomioidaan 4. sektori, kausiasukkaat, nuoret• Vaihtuvuustahti 6v? muuten ehkä ok, mutta ei laskettaisi varajäsenyysvuosia ja poikkeus pj:n suhteen	<ul style="list-style-type: none">• Itsestään selvä, mutta miten osoitetaan että on riittävä osaaminen? Entä kun henkilöt vaihtuu?• Kuvataanko strategiaan osaamisen ylläpitämistä, riskienhallintaa? laatukäsikirja, koulutus, oppiminen, perehdytys → strategian liitteeksi?	<ul style="list-style-type: none">• Kuntarahaa pitää olla ja könttäsommaperiaatteella• Suuruus 20 % ok• Pitääkö kuntarahan olla per ryhmä, vai voisiko olla valtakunnallisesti määritelty €/asukas?• Tulisiko laskea kunta ja muu julkinen: srk:t, amk:t• Maakuntaudistuksella ei merkitystä kuntarahan suuruuteen

Reunaehdotaja ja taustaa Leader-ryhmien tehtäville ja kriteereille

- **Komission ehdotus rahastojen yhteiseksi yleisasetukseksi, Artiklat 25-27**
- **Kriteerit kuluvalle kaudelle 2014-2020**

Rahastojen yhteinen yleisasetus, artikla 25: Yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen

2. Jäsenvaltion on varmistettava, että yhteisölähtöisessä paikallisessa kehittämisessä on seuraavat piirteet:
- a) se keskittyy **aluetasoa pienempiin yksiköihin**;
 - b) sitä toteuttavat paikalliset toimintaryhmät, jotka muodostuvat **paikallisten yksityisten ja julkisten sosioekonomisten etujen edustajista** ja joissa **yksikään yksittäinen eturyhmä ei hallitse** päätöksentekoa;
 - c) sitä toteutetaan yhdennettyjen strategioiden kautta 26 artiklan mukaisesti;
 - d) se tukee **verkostoitumista, innovatiivisuutta** paikallisissa oloissa ja tarvittaessa **yhteistyötä** muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Rahastojen yhteinen yleisasetus, artikla 26: Yhteisölähtöiset paikalliset kehittämissstrategiat

1. Asianomaisten hallintoviranomaisten on varmistettava, että jokaisessa 25 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettussa strategiassa esitetään seuraavat osatekijät:
 - a) **strategian maantieteellinen kohdealue ja väestömäärä;**
 - b) prosessi, jonka mukaisesti paikallisyhteisö on osallistunut strategian kehittämiseen;
 - c) analyysi alueen kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista;
 - d) strategian tavoitteet, mukaan lukien mitattavissa olevat tulostavoitteet, ja niihin liittyvät suunnitellut toimet;
 - e) hallintoa, seuranta ja arviointia koskevien järjestelyjen kuvaus, jossa **osoitetaan, että paikallisella toimintaryhmällä on valmiudet strategian täytäntöönpanoon;**
 - f) rahoitussuunnitelma, mukaan lukien kunkin asianomaisen rahaston ja ohjelman määrärahojen suunniteltu jako.
2. Asianomaisten hallintoviranomaisten on määriteltävä kyseisten strategioiden valintakriteerit, perustettava komitea toteuttamaan valinta ja hyväksyttävä komitean valitsemat strategiat.
3. Asianomaisten hallintoviranomaisten on saatettava ensimmäinen valintakierros päätökseen ja varmistettava, että valitut paikalliset toimintaryhmät pystyvät täyttämään 27 artiklan 3 kohdan mukaiset tehtävänsä, 12 kuukauden kuluessa kyseisen ohjelman hyväksymispäivästä tai, jos kyse on useammasta kuin yhdestä rahastosta tuettavista strategioista, 12 kuukauden kuluessa viimeisen asianomaisen ohjelman hyväksymispäivästä.
4. Strategian hyväksymispäätöksessä on vahvistettava kunkin rahaston ja ohjelman määrärahat sekä ohjelman tai ohjelmien mukaisiin hallinto- ja valvontatehtäviin liittyvät vastuut.

Rahastojen yhteinen yleisasetus, artikla 27: Paikalliset toimintaryhmät

1. Paikallisten toimintaryhmien on suunniteltava ja pantava täytäntöön 25 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetut strategiat.
2. Hallintoviranomaisten on varmistettava, että paikalliset toimintaryhmät joko valitsevat ryhmästä yhden kumppanin, joka toimii vetäjänä hallinnollisissa ja taloudellisissa asioissa, tai kuuluvat oikeudellisesti järjestettyyn yhteiseen rakenteeseen.
3. Yksinomaan paikallisten toimintaryhmien on **huolehdittava seuraavista tehtävistä:**
 - a) parannetaan paikallisten toimijoiden valmiuksia kehittää ja panna täytäntöön toimia;
 - b) suunnitellaan syrjimätön ja avoin valintamenettely ja sen kriteerit siten, että vältetään eturistiriidat ja varmistetaan, ettei yksikään yksittäinen eturyhmä hallitse valintapäätöksiä;
 - c) laaditaan ja julkaistaan ehdotuspyyntöjä;
 - d) valitaan toimet ja vahvistetaan tuen määrä sekä tehdään ehdotukset elimelle, joka vastaa tukikelpoisuuden lopullisesta tarkistamisesta ennen hyväksyntää;
 - e) seurataan edistymistä strategian tavoitteiden saavuttamisessa;
 - f) arvioidaan strategian täytäntöönpanoa.
4. Jos paikalliset toimintaryhmät hoitavat sellaisia 3 kohdan soveltamisalaan kuulumattomia tehtäviä, jotka kuuluvat hallintoviranomaisen tai maksajaviraston vastuulle, hallintoviranomaisen on nimettävä kyseiset paikalliset toimintaryhmät välittäviksi elimiksi rahastokohtaisten sääntöjen mukaisesti.
5. Paikallinen toimintaryhmä voi olla tuensaaja, ja se voi panna toimia täytäntöön strategian mukaisesti.

Leader-ryhmien kriteerit 2014-2020

1. Toiminta-alue määriteltävä selkeästi ja sitovasti; käytävä ilmi asukasmäärä ja perustelut, että on sopiva alue paikalliselle toiminnalle ja osallisuudelle ja alueella on riittävät resurssit Leader-ryhmänä toimimiselle
2. Toiminnan kohdistuttava maaseutualueille; maaseutualueiden asukasrajat määriteltävä kansallisesti:
 - Kaikki alle 30 000 as kunnat kokonaisuudessaan. Jos yli 30 000 as ja kunta kuuluu kaupunkiseutuun eli yli 15 000 as keskustaajama ulottuu sen alueelle, on kaupunkimaiset keskukset rajattava ulkopuolelle.
3. Avoimuus: toiminnan oltava avointa kaikille, ketään ei saa rajata pois
4. Laajapohjaisuus: ryhmän jäsenmäärän on oltava riittävän suuri ja laajapohjainen
5. Hallituksen kolmikantainen kokoonpano ja jäsenten säännöllinen vaihtuvuus (max 6v)
6. Ryhmällä oltava riittävä taloudellinen osaaminen ja kyky hoitaa hallinnollisia tehtäviä
7. Kuntien osallistuttava toiminnan rahoitukseen könttäperiaatteella, 20 % ryhmän julkisesta rahoituksesta

Mitä seuraavaksi?

- Johtopäätökset viedään CAP27 maaseututyöryhmään
- Työpajat jatkuvat muista teemoista
- MMM ohjeistaa paikallisten strategioiden valmistelusta ja ryhmien valinnasta myöhemmin tänä vuonna

Kiitos paljon!

#uusiCAP

#maaseutufi

#leadersuomi

#kehitetäänpaikallisesti